

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 39

Заснований в 1996 році

Рівне – 2008

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 39. — Рівне: РДГУ, 2008. — 202 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії і методики виховання та навчання учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді, підготовки майбутніх педагогів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член АПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павлютенков Євген Михайлович – доктор педагогічних наук, професор (Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти);

Пасічник Ігор Демидович – доктор психологічних наук, професор (Національний університет “Острозька Академія”);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Савчин Мирослав Васильович – доктор психологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. Івана Франка);

Терещук Григорій Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 8 від 28.03.2008р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додаток до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

- аналізі ритмічної та мелодичної сторін музичної мови;
- прорахуванні ритмічного рисунку;
- сольмізації;
- грі на відкритій струні;
- сольфеджуванні;
- відтворенні музичного матеріалу на інструменті.

Наскільки вдало буде проведений цей процес, настільки ефективно будуть закладатись основи розвитку навичок читання з листа, настільки вдало буде проведена репетиційна робота у вокально-інструментальному ансамблі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пігров К.К. Керування хором. – К.: Держ. вид. Образотворчого мистецтва і музичної літератури, 1956. – 178 с.
2. Филипчук М.С. Мета і зміст навчально-виховної та творчої роботи в аматорському естрадному музичному колективі //Мистецтво у духовному відродженні України: традиції, новації і перспективи. Зб. матеріалів. — Рівне: Волинські береги, 2004. – С.199.
3. Юцевич Ю.Є. Музика: Словник-довідник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 352с.
4. Яковенко Л.П. Ансамблеве музикування як важлива складова професійної підготовки майбутнього вчителя музики //Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Зб. наук. праць: Наук. записки РДГУ. Вип. 27. – Рівне: РДГУ, 2003. – С. 83-87.
5. Каргин А.С. Работа с самодеятельным оркестром русских народных инструментов. – М.: Музыка, 1987. – 159 с.
6. Шуман Р. Жизненные правила для музыкантов //Избранные статьи о музыке. – М., 1956. – 360 с.

Резюме. Основным условием успешного музицирования в вокально-инструментальном ансамбле есть приобретение его участниками целого комплекса умений, навыков, среди которых особенное значение имеют навыки читки нот с листа. Развитие навыков читки нот с листа может происходить в музыкальном коллективе путем поэтапной обработки нотного материала (просчитывание ритмического рисунка сольмизации, игре на открытой струне, сольфеджирование, исполнение музыкального материала на инструменте).

Ключевые слова: вокально-инструментальный ансамбль, коллективное музицирование, читка нот с листа, партитура, сольмизация, сольфеджирование, тактирование.

The summary. The basic condition of successful music playing the vocal-instrumental ensemble is its participant's acquiring the complex of habits and skills, among niche the skills of music reading play an important role. The development of music reading skills occur in musical staff by means of phased note-material working up (such as reckoning the rhythmic pattern, solmization, playing on one string, representing the musical material on the instrument).

Key words: vocal-instrumental ensemble, reading music, partitura, solmization, beat timing.

Одержано редакцією 20.03.2008.

УДК 37. 018

А.Я. БОНДАРЧУК

КУЛЬТУРА СІМЕЙНИХ ВЗАЄМИН ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Резюме. У статті розкриваються такі поняття: культура як соціальний феномен, культура шлюбно-сімейних взаємин та розглядається актуальність проблеми виховання у молодих людей готовності до створення повноцінної сім'ї.

Ключові слова: культура, сім'я, шлюб, виховання, сучасна молодь, взаємовідносини, стосунки, шлюбно-сімейні взаємини.

Проблеми культури не випадково в останні роки стали викликати все більший інтерес та привертати увагу дослідників в нашій країні. Адже необхідно дослідити і вирішити питання: про сутність культури, про співвідношення культури і природи, культури і діяльності тощо, тобто питань, що стосуються аналізу феномену культури. Важливо відрізнити історію уявлень про культуру від історії самої культури. Хоча «зачатки культури» знаходяться на самих ранніх етапах існування людей, і не відразу отримують адекватне відображення в їх свідомості [5, 146-147]. Багато культурологів вказують на те, що термін «культура» вперше зустрічається в одному з творів знаменитого римського оратора Цицерона (45 р. до н. е.). Спочатку він означав «культування» ґрунту, «...зміни в природі, які відбуваються під впливом людини на оточуючий світ». [2, 5]

Тобто, особливою ознакою культури є її людський фактор. Німецький юрист С.Піфендорф (1632-1694) вперше застосовує у своїх працях термін «культура», як самостійної наукової категорії, для визначення різноманітних результатів діяльності людини. У подальшому слово «культура» охоплювало собою сукупність створених людськими спільнотами традиційних благ і цінностей. [2, 5-8]

Соціолог М.Ф.Юрій дає визначення терміну «культура» як категорії, «...яка позначає зміст спільного життя людей і являє собою біологічно не наслідувані, штучні, створені людьми об'єкти – артефакти, а також

заучену поведінку. Вона стосується організованих сукупностей речей, ідей і образів; технології їхнього виготовлення й освоєння, оперування ними; способів регулювання стійких зв'язків між людьми; оцінних критеріїв, використовуваних у суспільстві. Це створений самими людьми штучний життєвий світ, середовище існування і самореалізації, джерело регулювання соціальної взаємодії і комунікації» [11, 291].

Культура відіграє величезну роль у життєдіяльності людини і є складним суспільним феноменом. Вона впливає на працю, побут, дозвілля, менталітет, спосіб життя як всього суспільства, так і окремої особистості. Культура суттєво впливає на характер поведінки, стиль і форми спілкування людей, їх свідомість, духовні потреби, ціннісні орієнтації. Рівень культури особистості багато в чому визначає її подальшу долю, кар'єру, життя. Ніщо так не характеризує особисту культуру, як ставлення людини до людини і до самої себе. В.Греченко, І.Чорний, В.Кушнерук, В.Режко вважають, що «...джерело культури – в самій людині, тому нехтування людиною і людськими стосунками в суспільстві у підсумку вплине і на стан суспільної культури. Культура людини передбачає єдність і гармонію її тіла і душі» [2, 5-8].

У вітчизняній і зарубіжній філософській, соціологічній, психолого-педагогічній літературі культуру міжособистісних взаємин розглядають як специфічний спосіб людського буття, що визначає духовну і практичну активність людей, можливі відносини їх з навколишнім світом, між собою, тобто як сукупність умов матеріального життя суспільства.

Поняття культури міжособистісних взаємин на сьогодні залишається об'єктом постійних дискусій та предметом для досліджень. Ми схилиємося до думки тих учених, які міжособистісні взаємини розглядають як складну і активну форму відносин або стосунків з явно вираженими зв'язками між сторонами, що реально взаємодіють (Арцимович Я.С., Батищев Г.С., Бех І.Д., Бодалев А.А.).

У «Великому тлумачному словнику» термін «взаємини (взаємовідносини) означає зв'язки, взаємні стосунки, які виникають між людьми у процесі спілкування» [1, 84-85]. Енциклопедичний словник із соціології пояснює це поняття як «усталені взаємозв'язки між людьми, що складаються у процесі їхнього спілкування та взаємодії. ... Мають яскраво виражене емоційне забарвлення і виявляються у характері та способах взаємовпливів» [10, 51]

М.С. Каган у своїх працях досить широко дає визначення філософського аспекту міжособистісних взаємин. Він вважає, що міжособистісні взаємини завжди мають безпосередній характер, є прямими, контактними і відрізняються від «над особистісних», які завжди опосередковані та без особистісні. [3, 137]

Для нашого дослідження важливими є погляди В.О. Білоусової, яка розглядає взаємини як суб'єктивні, психологічні та соціально-психологічні. На її думку соціально-психологічні взаємини це, насамперед, взаємини людини з людиною. Дослідниця переконана, що їх сутність полягає у тому, що вони є результатом взаємних зусиль у спільній діяльності та спілкуванні.

О.Ф. Лазурський дає визначення психологічним відносинам, як внутрішнім переживанням, як зовнішнім діям, вибірковий характер яких визначає індивідуальну своєрідність кожної конкретної особистості. Саме він увів термін «відносини» у наукову психологічну літературу. [4]

Автором концепції відносин є В.М. М'ясищев. Він розмежував у міжособистісних відносинах внутрішнє і зовнішнє через їх неузгодженість. Таким чином він являється одним із перших, хто зробив таку спробу. «В умовах вільної взаємодії можуть виявлятися справжні відносини, але в умовах, де відсутня свобода, в умовах залежності однієї людини від іншої, справжні відносини під час взаємодії не виявляються, навпаки, маскуються. Характер взаємодії залежить не тільки від відносин, а й від зовнішніх обставин та становища людей, які вступають у взаємодію». [6, 115-120]

Термін «відносини» у психолого-педагогічній літературі частіше вживають як синонім термінів «стосунки», «взаємини». Під час аналізу взаємодії людей, дослідники оперують низкою понять: «відносини» (О.О. Бодальов, Я.Л. Коломінський, В.М. М'ясищев, С.Л. Рубінштейн, В.А. Семиченко), «взаємини» (М.Й. Боришевський, О.Л. Кононко), «стосунки» (Б.Г. Ананьєв, І.Д. Бех, М.С. Каган, М.М. Обозов). Для нашого дослідження важливою є саме культура міжособистісних взаємин. Вона полягає у тому, що є продуктом взаємоспрямування, взаємовпливу, взаємовиявлення. Це «взаємо» інтегрується у групові ефекти співробітництва, дружби, любові, добра, партнерства тощо [8].

Серед основних моральних рис характеру, що впливають на культуру міжособистісних взаємин чільне місце посідає гуманність – «зумовлена моральними нормами і цінностями система настановлень особистості на соціальні об'єкти (людину, групу, живу істоту), що представлена у свідомості переживаннями співчуття і співрадість... реалізується в спілкуванні і діяльності в аспектах сприяння, співучасті, допомоги» [8, 25].

Проблему культури міжособистісних взаємин висвітлено і в працях педагогів, зокрема з позиції становлення та розвитку виховних взаємин. Адже гуманні взаємини – головний чинник виховання культури взаємин. Структурними компонентами гуманних взаємин учені вважають передусім потреби, мотиви, інтереси, ідеали, моральні переконання, ціннісні якості особистості. Такі взаємини ґрунтуються на принципах відповідальної залежності, їм притаманні специфічні ознаки, зокрема доброзичливість, турбота, повага, готовність допомогти, чесність, совість, чуйність, тактовність, делікатність, терпимість, великодушність. Вони становлять морально-ціннісну засаду особистості.

І.Л. Сіданіч вважає, що «культура міжособистісних взаємин – це інтегральна якість, що розвивається під час взаємин людини з людиною, у процесі навчання, освіти, виховання, а також самонавчання та самовиховання і містить сукупність моральних знань, емоційно-психологічних умінь та навичок, моральних потреб та поведінкових дій, засадою яких є гуманістичні норми, принципи та ідеали. Показником культури

міжособистісних взаємин є здатність і бажання особистості переживати моральні почуття, емоційно реагувати на гуманні взаємини, розмірковувати про добро і зло, обурюватися, якщо принижують людську гідність, співчувати й радіти успіхам інших людей. До власне моральних почуттів відносять честь і гідність, щастя і любов, дружбу і повагу тощо. Але морального значення вони можуть набути лише за умови, що в них присутні доброзичливе ставлення до іншої людини, позитивне моральне оцінювання або моральний мотив» [8, 30].

В останні роки значно зріс інтерес до соціології сім'ї. Питання «що ж таке культура шлюбно-сімейних взаємин?», задається у молодіжному товаристві дуже часто. Спроби використовувати це поняття для аналізу шлюбу і сім'ї приймалися ще у 20-30 роках XIX століття. У працях присвячених статевому вихованню молоді, деякими авторами висловлювалась ідея про необхідність формування «культури любові», «культури почуттів», «культури особистих взаємин». І сьогодні багато дослідників шлюбу і сім'ї використовують термін «культура» для характеристики окремих сторін шлюбно-сімейних взаємин. Ми вважаємо, що таке тлумачення культури застосовується по відношенню до шлюбу і сім'ї дещо звужено, так як носить лише морально-етичний відтінок у підході до дослідження взаємовідносин чоловіка та дружини. Поняття «культура шлюбно-сімейних взаємин» за своїм значенням значно ширше. Її слід трактувати перш за все як міру «олюднення» усієї сукупності сімейних взаємин, у тому числі інтелектуальних, моральних, етичних. Таким чином поняття «культура шлюбно-сімейних взаємин» можна використовувати у широкому та вузькому значеннях слова. У широкому значенні культура шлюбно-сімейних взаємин виражає досягнутий людством рівень історичного розвитку. У вузькому розумінні – характер, стиль спілкування, який складається у кожній окремо взятій сім'ї, що нерозривно пов'язаний з загальною культурою людини. На основі ставлення подружжя одне до одного можна судити про рівень їх загальної культури.

Культура шлюбно-сімейних взаємин включає в себе різноманітні за характером та змістом компоненти: психологічні, господарчо-економічні, правові, моральні, психогігієнічні. Структурні компоненти формуються в залежності від статі, віку, освіти і особистих якостей людей. Показниками культури шлюбно-сімейних взаємин виступають, з однієї сторони, духовні цінності: уявлення та ідеали про шлюб і сім'ю, знання норм сімейного життя, психологічні установки та взаємовідносини статей, а з іншої – матеріально-духовні взаємини: навички і вміння, відповідні стереотипи поведінки, що реалізуються у взаємовідносині статей в процесі становлення і функціонування сім'ї.

На рівень культури шлюбно-сімейних взаємин впливають різні об'єктивні та суб'єктивні фактори. Їх вплив проявляється по-різному, в залежності від соціально-демографічних характеристик і психологічних особливостей людини. Більше того, не усі вони піддаються достатньо результативному контролю і регулюванню. Звідси випливає, що підготовка молоді до шлюбу повинна охоплювати усі компоненти культури шлюбно-сімейних взаємин і будуватися з урахуванням специфіки їх засвоєння молоддю в залежності від віку, рівня освіти, статі.

Важливе значення має сімейне виховання, в процесі якого утворюються ідеали і уявлення про взаємовідносини статей, про ролі і функції подружжя, про значення шлюбу і сім'ї. Проте основний вплив на молодих людей мають стосунки, що склалися між батьками, сімейні традиції, стиль і характер спілкування між членами сім'ї, розподіл і виконання ними різноманітних обов'язків. Таким чином, вплив сімейного виховання визначається, з одного боку, обізнаністю батьків з питань шлюбу і сім'ї, з іншої – позитивним прикладом сімейного життя самих батьків.

Суттєвий вплив, частіше негативний, на уявлення молодих людей про життя майбутнього подружжя має оточуюче середовище товаришів. Інформація, яка виходить по цьому каналу, носить стихійний характер і практично не піддається регулюванню. Причому вплив однолітків тим сильніший, чим нижчий рівень їх наукового усвідомлення про культуру шлюбно-сімейних взаємин та культуру взагалі. Звідси випливає, що підготовка молоді до шлюбу і сімейного життя повинна випереджати стихійний вплив середовища. Лише так можливо хоча б частково нейтралізувати поганий вплив випадкової інформації.

Виховання культури шлюбно-сімейних взаємин відбувається під впливом багатьох факторів. Звідси видно, що завдання сучасної науки – не лише розкрити механізм їх впливу, але й знайти шляхи і методи наукового управління ними, практично показати, чому вчити, як вчити, де вчити, коли вчити молодих людей готуючи їх до шлюбу. При цьому засвоєння культури шлюбно-сімейних взаємин повинно відбуватися при активній і зацікавленій участі молоді. [7, 8-17]

Тому потрібно посилити увагу дошкільних закладів, шкіл, вищих навчальних закладів, суспільних організацій, переглянути і спрямувати їх виховні програми на реалізацію важливого завдання – виховання культури міжособистісних взаємин. Адже молодих людей необхідно готувати до сімейного життя так само добре, як і до будь-якої іншої діяльності. В першу чергу їх потрібно застерігати від легковажного підходу до створення сім'ї. Вкрай важливо нічого не приховувати, про підводні камені подружнього життя і про умови успіху в шлюбі потрібно говорити абсолютно відверто.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. І.Т.Бусал. – К.: Перун, 2001. – 1440 с.
2. Греченко В., Чорний І., Кушнерук В., Режко В. Історія світової та української культури: Підручник для вищ. зал. освіти. – К.: Літера ЛТД, 2002. – 646 с.
3. Каган М.С. Мир общения: Проблема между субъектных отношений. – М.: Политиздат, 1988. – 319 с.
4. Лазурский А.Ф. Классификация личностей. – Петроград, 1921. – 401 с.

5. Межуєв В.М., Злобин Н.С., Келле В.Ж. и др. Проблемы философии культуры: Опыт историко-материалистического анализа. – М.: Мысль, 1984. – 325 с.
6. Мясищев В.Н. Психология отношений // Избр. психол. тр. / Под ред. А.А. Бодалева; Акад. пед. и соц. наук. – М.; Воронеж, 1995. – 365 с.
7. Панкова Л.М. Для будущих супругов/ Редкол.: Э.К.Васильева (пред.) и др. – М.: Мысль, 1988. – 174, [2] с.
8. Сіданіч І.Л. Виховання культури взаємин батьків і дітей молодшого шкільного віку в сім'ї і школі: Дис. ...канд. пед. Наук: 13.00.07 – теорія і методика виховання. – К., 2004. – 208 с.
9. Сохань Л.В., Тихонович В.А., Донченко Е.А. и др.; Отв. Ред. Сохань Л.В., Тихонович В.А.; Культура жизни личности: (Пробл. теории и методологии социал.-психол. исслед.) А.Н. УССР. Ин-т философии. – Киев: Наук. Думка, 1988. – 192 с.
10. Соціальна філософія: Короткий енциклопедичний словник / Заг. Ред. і уклад.: В.П.Андрущенко, М.І.Горлач. – К.: Харків, ВМП «Рубікон», 1997. – 400 с.
11. Юрій М.Ф. Соціологія культури: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 302 с.

Резюме. В статье раскрываются такие понятия: культура как социальный феномен, культура брачно-семейных отношений и рассматривается актуальность проблемы воспитания у молодежи готовности к созданию полноценной семьи.

Ключевые слова: культура, семья, брак, воспитание, современная молодежь, взаимоотношения, отношения, брачно-семейные взаимоотношения.

The summary: such concepts open up in the article: culture as the social phenomenon, culture of marriage-domestic mutual relations and actuality of problem of education is examined at the young people of readiness to creation of valuable family.

Key words: culture, family, marriage, education, modern youth, mutual relations, relations, marriage-domestic mutual relations.

Одержано редакцією 15.10.2007.

ЗМІСТ

<i>Бех І.Д.</i> Психологічне ферментування виховного процесу.	3
<i>Кукалець М.В., Мусій І.М.</i> Історичний аналіз розвитку педагогічних технологій.	8
<i>Дем'янюк Т.Д.</i> Соціально-психологічні механізми та загальнопедагогічні чинники виховання громадянина України.	10
<i>Кіндрат В.К.</i> Патріотичне виховання підлітків: психологічний аспект.	14
<i>Поліщук Н.В., Панченко М.С., Панченко І.М.</i> В.І. Вернадський і формування інтелектуального потенціалу нації.	23
<i>Косарева Н.І.</i> Формування почуття совісті як важливої риси громадянина-гуманіста.	28
<i>Калита Н.І.</i> Проблема жіночого виховання в структурі виховного ідеалу К. Ушинського.	31
<i>Пагура Т.І., Котовська Л.Г., Логін Т.П.</i> Теоретичні аспекти компетентісно зорієнтованого навчання.	34
<i>Панченко М.С., Панченко І.М., Поліщук Н.В.</i> Наука і духовність у процесі становлення творчої особистості.	39
<i>Боровець О.В.</i> Соціальна зумовленість системи виховання особистості.	44
<i>Безкоровайна О.В.</i> Проблема виховання культури особистісного самоствердження: концептуальні засади.	47
<i>Панчук А.П.</i> До проблеми громадянського виховання особистості.	53
<i>Савінова Н.С.</i> Стимулювання активної діяльності учнів в особистісно орієнтованому виховному процесі.	56
<i>Фіщук В.Г.</i> Стан організації самовиховання учнів в сучасній сільській школі.	62
<i>Нечипорук Л.І.</i> Формування моральної культури школярів в контексті загальнолюдських цінностей.	67
<i>Янцур М.С., Варич О.С.</i> Професійне самовизначення старшокласників у залежності від соціонічного типу особистості.	70
<i>Дещенко О.М.</i> Організаційно-педагогічні вимоги до навчального процесу з метою формування в учнів готовності до вибору професії.	77
<i>Войтович О.П.</i> Вивчення елементів фізики в курсах природознавства і математики початкової школи.	81
<i>Сіранчук Н.М.</i> Лінгводидактичне спрямування технологій розвитку образного мовлення в молодших школярів.	84
<i>Стельмащук Ж.Г.</i> Інтегрування різних видів мовленнєвої діяльності у процесі формування мовленнєвої компетенції учнів початкових класів.	88
<i>Колесніков С.А.</i> Гра на дитячих елементарних інструментах як засіб розвитку дітей молодшого шкільного віку.	91
<i>Трофімчук В.М.</i> Художнє конструювання як творчий навчально-виховний процес проектного моделювання старшокласників.	94
<i>Оксенюк О.В.</i> Відбір та структурування змісту історичного матеріалу з метою формування національних цінностей в учнів.	97
<i>Войтко А.І.</i> Організація професійних проб учнів VIII-IX класів загальноосвітньої школи.	102
<i>Денисюк Н.В.</i> Вирішення проблеми формування екологічної компетентності дівчат в програмах та навчально-методичних виданнях з трудового навчання (обслуговуюча праця).	104
<i>Семенович С.В.</i> Соціальна адаптація юнаків старшого шкільного віку засобами атлетичної гімнастики.	110
<i>Грицик Т.А.</i> Особливості форм та методів контролю навальних досягнень учнів з математики у профільних фізико-математичних класах.	113
<i>Парховнюк Г.О.</i> Роль вчителя інформатики в процесі формування професійного самовизначення старшокласників.	118
<i>Гудовсек О.А.</i> Роль позашкільних закладів освіти в системі естетичного виховання учнів (1950-1990 р.р.).	122
<i>Дем'яненко І.О.</i> Місце початкової спеціалізованої музичної освіти в структурі суспільних відносин.	125
<i>Мегем Є.І.</i> Навчальне завдання в проектній діяльності як особистісно значима проблема.	130
<i>Лісова С.В.</i> Деякі аспекти впровадження кредитної системи навчання.	134
<i>Шевчук А.С.</i> Технологія розробки програмно-методичного забезпечення фахових дисциплін за принципами кредитно-модульної системи.	135
<i>Мищеня О.М.</i> Формування громадянської відповідальності особистості у процесі засвоєння загальноосвітніх знань.	141
<i>Веремчук А.П.</i> Комплексне забезпечення реалізації системних функцій підготовки педагогів.	147
<i>Симчук Н.Р.</i> Проектно-технологічна діяльність студентів педагогічних коледжів.	151
<i>Хроленко М.В.</i> Модель процесу формування екологічної свідомості студентів педагогічних університетів.	157
<i>Завалевський Ю.І.</i> Роль професійної компетентності вчителів в умовах розбудови сучасної середньої освіти.	161
<i>Лупенко-Ковтун С.М.</i> Формування умінь діалогічної взаємодії майбутніх учителів та інтерактивні технології навчання.	165
<i>Войтович І.С., Громов Д.В., Батишкіна Ю.В.</i> Методика застосування інформаційно-комунікаційних технологій у вищих навчальних закладах для роботи з інформаційними ресурсами.	168
<i>Стегній Т.А.</i> Інформаційні технології в практиці викладання музичного виховання у педагогічному навчальному закладі.	172
<i>Троцюк М.В.</i> Ієрархія ціннісних орієнтацій студентів педагогічного коледжу.	174

<i>Мезем О.М.</i> Запровадження теоретичних аспектів методики викладання біології у практику роботи вітчизняної школи (друга половина 60-х—70-ті роки ХХ ст).	178
<i>Дупак Н.В.</i> Професійне навчання й підготовка фахівців у країнах Західної Європи.	183
<i>Димченко С.С.</i> Духовне відродження особистості Гната Хоткевича в контексті розвитку кобзарського мистецтва України.	185
<i>Потапчук Т.В.</i> Духовна музика – один із засобів формування духовного світу людини.	189
<i>Тарківська-Нагиналюк О.Д.</i> Особливості читання з листа у вокально-інструментальному ансамблі.	192
<i>Бондарчук А.Я.</i> Культура сімейних взаємин як педагогічна проблема.	195
<i>Відомості про авторів.</i>	198

Наукове видання

ОБНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 39

Заснований у 1996 р.

Відповідальний за підготовку збірника до видання Янцур М.С.
Технічний редактор Кравчук В.Ю.
Комп'ютерна верстка Хильчук Т.К.

Здано до набору 18. 02. 2008 р. Підписано до друку 28. 03. 2008 р.
Формат 60x84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 30,3. Обл. вид. арк. 30,7. Замовлення №67/1. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра професійної педагогіки і
трудової підготовки (к. 98, тел. 8-0362-22-11-18)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 8-0362-26-48-83

О – 59 **Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в
закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 39. —
Рівне: РДГУ, 2008. — 202 с.**

ISBN 966 — 7281 — 08 — 9.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем теорії і методики виховання та навчання учнів і студентів, професійної орієнтації учнівської молоді, підготовки майбутніх педагогів.

Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, учителів, вихователів, практичних працівників освіти, керівників дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

ББК 74.20